

ΝΕΕΣ ΕΠΟΧΕΣ

ΙΔΕΕΣ • ΓΡΑΜΜΑΤΑ • ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

“ Η ένταξη της Τουρκίας στην ΕΕ δεν είναι πλέον πιθανή. Στην κοινή γνώμη της Ένωσης υπάρχουν έντονες αντιρρήσεις να γίνει η Τουρκία μέλος της. Στην Τουρκία υπάρχει σθεναρή αντίσταση στην αποδοχή του συνόλου του κοινοτικού κεκτημένου. Το ερώτημα είναι τι πρέπει να κάνει, τώρα, η χώρα μας ”

Η ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

Γιατί πρέπει να αλλάξουμε πολιτική

Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις έχουν αποτελεστωθεί. Το έδειξαν τόσο η στασιμότητα των «διερευνητικών επαφών» όσο και η πρόσφατη επίσκεψη του κ. Καραμανλή στην Αγκυρα. Πρόοδος δεν φαίνεται στον ορίζοντα. Και οι δύο χώρες τηρούν στάση αναμονής. Αναμονής ως προς την εξέλιξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Τουρκίας.

Η Τουρκία δεν έχει λόγο ούτε τώρα ούτε αργότερα να παραχωρήσει σιδήποτε ώσπου να έρθει η στιγμή που οι διαπραγματεύσεις θα έχουν φτάσει στη θετική κατάληξή τους. Δεν χάνει τίποτε, κρατώντας τα θέματα ανοιχτά. Θα προβεί σε παραχωρήσεις μόνο όταν είναι βέβαιο ότι θα λάβει το αντάλλαγμα που επιδιώκει, την ένταξη.

Σύμφωνα με το σχέδιο της ελληνικής κυβέρνησης η Ελλάδα θα ζητήσει την επίλυση των ελληνοτουρκικών διαφορών όταν έρθει η περίοδος της ολοκλήρωσης των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Η επίλυσή τους θα είναι προϋπόθεση της συμφωνίας της Ελλάδας στην ένταξη.

■ Η αιτία της μεταστροφής

Εστω ότι τα πράγματα εξελίσσονται σύμφωνα με αυτή την πρόβλεψη. Πρέπει να διαπιστώσουμε πρώτα από όλα ότι η αισιοδοξία της ελληνικής πλευράς είναι υπέρμετρη. Όταν οι κύριες χώρες της Ένωσης θα έχουν υπερβεί σε επίπονες διαπραγματεύσεις διαρκείας ετών τις ενστάσεις των άλλων κρατών, πιθανόν είναι να αντιδράσουν αρνητικά στις νέες αντιρρήσεις της Ελλάδας στο τέλος της διαδικασίας. Θα τις ξεπεράσουν με υποσχέσεις μελλοντικών διαβουλεύσεων και επίκληση του γεγονότος ότι οι φόβοι της Ελλάδας είναι υπερβολικοί και τα αιτήματά της υπέρμετρα σε σχέση με το μείζον διακύβευμα της ένταξης της Τουρκίας. Και πράγματι το θέμα δεν θα είναι ώριμο για τελική επίλυση αφού επί τόσα χρόνια Ελλάδα και Τουρκία θα έχουν αποφύγει οποιαδήποτε συγκεκριμένη συζήτηση και θα είναι ακόμη εκκρεμείς όλες οι διαφωνίες.

Ο σχεδιασμός αυτός της ελληνικής πλευράς δεν είναι ούτως ή άλλως ρεαλιστικός. Η ένταξη της Τουρκίας δεν είναι πλέον πιθανή. Στην κοινή γνώμη της Ένωσης υπάρχουν έντονες αντιρρήσεις να γίνει η Τουρκία

Από αριστερά, ο τούρκος πρωθυπουργός Ταγίπ Ερντογάν, ο Έλληνας πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής, ο Σίλβιο Μπερλουσκόνι και εμπρός ο πρωθυπουργός του Λουξεμβούργου Ζαν-Κλοντ Γιουνκέρ στη σύνοδο κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Δεκέμβριο του 2004

“ Η Τουρκία δεν επιθυμεί την ειδική σχέση και θα αντιδράσει έντονα αν δεν γίνει δεκτή η αίτησή της για ένταξη ”

μέλος της. Στην Τουρκία υπάρχει σθεναρή αντίσταση στην αποδοχή του συνόλου του κοινοτικού κεκτημένου. Ευρώπη και Τουρκία εδώ και καιρό δεν δείχνουν να συγκλίνουν. Το κλίμα είναι τώρα τελείως διαφορετικό από ό,τι ήταν τη δεκαετία του 1990. Η κύρια αιτία της μεταστροφής είναι ότι η κοινή γνώμη της ΕΕ θεωρεί την ένταξη της Τουρκίας ως δυσβάστακτη και επικίνδυνη επιβάρυνση για την εσωτερική ζωή και το μέλλον της Ένωσης.

Η Τουρκία θα έχει σε λίγες δεκαετίες πληθυσμό εκατό εκατομμυρίων κατοίκων. Θα είναι τότε η χώρα της Ένωσης με τον μεγαλύτερο πληθυσμό. Θα έχει ή θα διεκδικεί τις περισσότερες ψήφους στο Συμβούλιο και τον μεγαλύτερο αριθμό ευρωβουλευτών. Η πολιτική της Ένωσης θα επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από ό,τι απασχολεί την Τουρκία. Η Τουρκία θα αναδεικνύεται ως κλειδί των εξελίξεων. Θα πρόκειται για μια πορεία αναφατική σε σχέση με

την αρχική επιδίωξη μιας σύγχρονης Ευρώπης των πιο ανεπτυγμένων κρατών του κόσμου. Σύμφωνα με τις τρέχουσες δημοσκοπήσεις καμιά κοινωνία των 27 κρατών-μελών δεν συμφωνεί με την προοπτική της ένταξης της Τουρκίας στην Ένωση.

■ Μια σχέση «οιονεί μέλους»

Οι δυσκολίες αυτές οδήγησαν ορισμένους από τους ηγέτες των κρατών-μελών στο να συζητούν μια «ειδική σχέση» με την Τουρκία. Με την έκφραση αυτή υποδεικνύεται μια σχέση στενότερη εκείνης η οποία προκύπτει από μια Συμφωνία Συνδεδης ή την Πολιτική Γειτονίας, που ισχύει για όλους τους γείτονες της Ένωσης όπως η Τουρκία. Είναι μια σχέση «οιονεί μέλους» που θα περιλαμβάνει όσα κεφάλαια του κοινοτικού κεκτημένου δεν δημιουργούν πρόβλημα, με αδιευκρίνιστο ακόμη το αν και το πώς της συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Η Τουρκία δεν επιθυμεί την ειδική σχέση και θα αντιδράσει έντονα, αν δεν γίνει δεκτή η αίτησή της για ένταξη. Αναμενόμενο είναι επίσης η Ένωση να προτείνει μια σειρά ευνοϊκές ρυθμίσεις για να ξεπεράσει τις αντιδράσεις και να «χρυσώσει το χάπι». Η τύχη των θεμάτων που αφορούν την Ελλάδα μπορούν να επηρεασθούν από αυτή την προσπάθεια εξευμενισμού. Να υποστούμε πιέσεις για να αποδεχθούμε ρυθμίσεις με τις οποίες δεν συμφωνούμε. Ιδίως αν οδηγηθούμε σε μια κατάληξη συμφωνίας όπου Ένωση και Τουρκία θα ικανοποιούν τις μείζονες προτεραιότητές τους και θα μένει ανοιχτό μόνο το θέμα της υφαλοκρηπίδας.

■ Η χαμένη ευκαιρία του 2004

Στη Σύνοδο Κορυφής του 2004 οπότε αποφασίστηκε η έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Τουρκία η Ελλάδα έχασε την ευκαιρία που της παρείχαν οι συμφωνίες του Ελσίνκι να καθορίσει επί ωφελείας της το πλαίσιο και τις διαδικασίες για τη διευθέτηση του θέματος της υφαλοκρηπίδας. Ο κ. Καραμανλής δέχτηκε την έναρξη των διαπραγματεύσεων, απεμπολώντας τον μοχλό πίεσης που παρείχε το Ελσίνκι. Η εξέλιξη αυτή έδωσε χρόνο στην Τουρκία για να δημιουργήσει τις συνθήκες ώστε να ξεταστούν ευνοϊκά σε διεθνές επίπεδο οι απαιτήσεις της. Ερευνητικά πλοία, πολεμικά πλοία και αεροπλάνα επιδιώκουν ήδη και θα μπορούσαν για πολλά χρόνια ακόμη να δημιουργούν δεδομένα στο Αιγαίο ώστε να αμφισβητηθούν οι ελληνικοί ισχυρισμοί. Οι παραβιάσεις του εναέριου και του θαλάσσιου χώρου είναι ένδειξη της εφαρμογής της πολιτικής αμφισβήτησης από την Τουρκία.

Η Τουρκία έχει τηρήσει άτεγκτη στάση στα θέματα του αμέσου ενδιαφέροντός της στη διάρκεια των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Δεν δέχεται, για παράδειγμα, να εφαρμόσει το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα όταν κατά την άποψή της τίθεται σε κίνδυνο η ενότητα του κράτους. Η στάση αυτή δεν προδικάζει συμφωνίες στα θέματα που ενδιαφέρουν την Ελλάδα την κρίσιμη στιγμή. Η Τουρκία θα διαπραγματευτεί την κάθε λεπτομέρεια, παρουσιάζοντάς την ως ουσιαστική υποχώρηση. Αλλωστε οι συμφωνίες του Ελσίνκι θα είναι τότε μακρινό παρελθόν και η επίκλησή τους θα